

KÁLNOKI KRÓNKA

MÁRIAKÁLNOK ÖNKORMÁNYZATÁNAK IDŐSZAKI LAPJA
2021. I. NEGYEDÉV

FOTÓ: RUZSA ISTVÁN JÁNOS

2. OLDAL

POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ

Hosszú évek után tavaly decemberben újra megjelent helybeli újságunk a Kálnoki Krónika...

8. OLDAL

COVID – TANÁCSOK OTTHONRA

Milyen tünetek, panaszok esetén gondoljon Covid fertőzésre?...

12. OLDAL

SZEDD MAGAD!

Az idei nyáron immáron 4. alkalommal köszönhetjük kis falunkban azokat az érdeklődő családokat...

POLGÁRMESTERI BEKÖSZÖNTŐ

Tisztelt Olvasó!

Hosszú évek után tavaly decemberben újra megjelent helybeli újságunk a Kálnoki Krónika. A lap szerkesztői, cikkeinek írói sok dicséretet kaptak az olvasóktól, ezért a képviselő-testületünk támogatja, hogy a már korábban is működött internetes tájékoztatás mellett, hagyományos módon, papír alapon is jelenjenek meg az itt élők számára érdekes és fontos hírek a Kálnoki Krónika segítségével.

A lap decemberi számában érdekes írás jelent meg dr. Porpáczy Kirsztinától, Hammerl Firgyesnéától, Frauhammer József Alajosnéától, Kótainé Rebek Erzsébettől, Sipos Karolától, Kapui Jenőtől, Frauhammer Józseftől, Király Tamástól, Bencsik Tibortól. Én magam is tájékoztatást adtam az elmúlt év eseményeiről. Most szeretném bemutatni, mi történt az év első három hónapjában Máriakálnokon és mit tervez a képviselő-testület a 2021-es évre. Továbbra is tart a Kormány által meghirdetett veszélyhelyzet, melynek vége jelenleg még nem ismeretes számunkra. Az éves programok összeállításánál ez bizonytalanságra ad okot. Szerencsére megkezdődött a Covid – 19 elleni védőoltás az egész országban. Örömmel tölt el, hogy községünkben sokan regisztráltak,

így reményeim szerint a lakosság nagy része rövidesen védettséget élvez hosszú időre. Sajnos márciusban még a személyes ügyfélfogadás nem valósulhat meg, de bízom benne, hogy hamarosan ismét személyesen intézhetjük az ügyeket.

A 2021. évi költségvetés elfogadása megtörtént. Mivel a Képviselő-testület a veszélyhelyzet alatt nem ülésezhet, polgármesteri határozattal került elfogadásra oly módon, hogy a Képviselő-testület tagjai a költségvetés tartalmát megismerték, annak elfogadásáról nyilatkoztak. Saját bevételeink nagymértékben csökkentek a gépjárműadó elvonása miatt. Már évek óta csak az Önök által befizetett adó 60%-a maradt az Önkormányzat számláján, amiből útfelújításokat, fejlesztéseket tudunk végrehajtani. 2020-ban már a teljes adóösszeg az állami kasszába került.

Igyekszünk a szerényebb lehetőségekhez alkalmazkodni, bízva abban, hogy a vírus semlegesítése után újra nagyobb összegből tudjuk községünk életét szervezni. Csak olyan pályázatokon tudunk indulni, ami önrész nélküli és előfinanszírozott. Egyik ilyen azonnali megoldást igénylő felújítás az iskola menzájának felújítása volt. A Képviselő-tes-

tület későbbre tervezte a felújítást, de az étkező és a melegítőkonyha állapota nem engedte meg a halogatást. Január elején kezdődött a felújítás, és február közepén az új konyhát a gyerekek megújult állapotban, új eszközökkel birtokba vehették. A felújítás költsége több mint 1,5 millió Ft volt. Új konyhabútor, mikro sütő, tálca, kancsók, szalvétatartók, kenyértartók, műpadló, szalagfüggönyök kerültek beszerzésre, a festési munkákat Markó Csaba és Markó Balázs kollégánk csinálta. Köszönetet szeretnék mondani Szoka Andrásnak is, aki a konyhabútor ingyenes elkészítését ajánlotta fel.

2021. január 1-től az iskola-épületünket tulajdonba kellett adni az iskola fenntartójának, a Mosonmagyaróvár Német Nemzetiségi Önkormányzatnak. Ezt törvény írta elő. A szerződés tartalmazza, hogy „a nemzeti vagyoni körből ingyenesen tulajdonba adott ingatlan- és ingóvagyonra a tulajdonjog megszerzésétől számított 15 évig nem idegenítheti el, és a juttatás céljának megfelelően köteles hasznosítani, valamint állagát megóvni azzal, hogy a juttatási cél megvalósítása érdekében végzett bontás vagy átalakítás nem minősül az állagmegóvási kötelezettség megszegésének”.

Ebben az évben a Rendezvényház-használat lehetősége megszűnt mind a lakosság, mind az Önkormányzat számára. A tulajdonos más hasznosításra bérbe adta egy vállalkozónak. Tervek szerint bolt és kávézó kerül kialakításra a felújított épületben.

A Kultúrház udvarán a már korábban tervezett szín építés a Településrendezési terv elkészülte után júniusra megvalósul. Február végén veszi kezdetét a Kultúrház helyiségeiben a fűtéskorszerűsítés, festés (beleértve a nyugdíjas klub-helyiséget is). A színházteremben a fal egy méter magasan faburkolatot kap. A Kultúrház udvarán, a nyugdíjasok helyisége előtti bal-esetveszélyes rézsű átalakul, biztonságosabbá. A ház külső színezését a kivitelező térítés nélkül felfrissíti. A felújítási munkák – mint ahogy azt már december írtam – pályázati forrásból valósulnak meg.

A hivatal épületének szigetelése is elkezdődik február végén, március elején, szintén 100%-os pályázati támogatással. Ezzel egy

időben megvalósul a védőnő tanácsadó helyiségeinek külső akadálymentes feljárójának elkészítése. 2020-ban nyert EU-s pályázat (háromnapos rendezvény) megvalósítása a pandémiás helyzetre való tekintettel elmaradt, ezt idén pótolnunk kellene. 2021. augusztus 5-6-7 a kitűzött dátum a rendezvény lebonyolítására. Az esemény programjáról később még bővebb tájékoztatást adunk. A Falu napi rendezvény augusztus 7-én lesz.

Az alsó tagozatos iskolaépület néven ismert Közösség Ház, mely a menza, a védőnői tanácsadó helyiség helyszíne is nagyon rossz állapotban van mind a külső vakolat, mind a nyílászárók, mind a tető tekintetében. Egy pályázati lehetőség kínálkozik, de sajnos csak a külső javítási munka fér a keretösszegbe, és önrészt is kellene fizetnünk. A Magyar Falu Program által kiírt pályázatok 100%-os támogatás, előfinanszírozást élveznek. Számunkra ez lenne a legmegfelelőbb, de jelenleg egyetlen pályázati kiírás sem teszi

lehetővé, hogy az épület felújítására pályázzunk. A felújítás már sokáig nem várthat magára, az épület állaga rohamosan romlik. Az 1908-ban épült ház, jellegzetes épülete Máriakálnoknak. Meg kell mentenünk!

A Magyar Falu Program keretében olyan pályázat került kiírásra, amely reményt ad arra, hogy a malomdűlői település részen a Vadvíz utca felújítása megtörténhessen, és szintén Malomdűlőben a gyerekek és a szülők örömeire játszóteret hozhassunk létre. Keressük a területet, ahol a játszótér megvalósulhat, sajnos az Önkormányzat tulajdonában nem sok alkalmas helyszín van.

*Minden Kedves Olvasónak
jó egészséget kívánok, bízva abban,
hogy hamarosan
személyesen is találkozhatunk!*

*Továbbra is vigyázzanak magukra,
rokonaikra, szomszédaikra!*

Dr. Tóásóné Gáspár Emma
polgármester

KÖZELKÉP - ICA TANÍTÓ NÉNIVEL

Írhattam volna, hogy Frauhammer Józsefné, de biztos, hogy a címben írt név többeknek többet jelent. Gyakran üdvözljük egymást. Találkozunk rendezvényeken, a Kálnoki Krónika szerzőjeként, boltban, a drótkerítésen át köszönve, kertszomszédként. De első alkalom volt, hogy beszélgetésünk alkalmából az Új házban ültünk le.

• **Férjed, Frauhammer családneve erősen kötődik Máriakálnokhoz, de Te is tősgyökeres kálnoki vagy, ha jól tudom.**
Valójában Frauhammer Ica néni-

nek szólítanak, nem nagyon mondják, hogy Lakner Ica. Én már itt születtem. Ezt azért mondom így, mert szüleim úgy települtek ide Cikolaszigetről és Kisbodakról, itt ismerkedtek meg Kálnokon. Számos ismert Laknert megemlíthetek, édesapámék kilencen voltak testvérek, örömmre még élnek közülük itt és távolabb egyaránt.

• **Egy Lakner osztálytársam nekem is volt, Péter.**

Tényleg, osztálytársak voltak? Péter kétszeresen is unokatestvérem, hiszen édesapáink és édesanyáink egyaránt testvérek vol-

tak. Milyen kicsi a világ!

Mi hárman vagyunk testvérek, öcsém és húgom van, én vagyok a legidősebb és egyben a legkisebb. Édesapánk cipész volt, a nagybátyjánál, Földes Jani bácsinál tanult. Anyukám otthon maradt a nagypapát gondozta. Én a nagyszüleimmel laktam. Szülői házam a fő utcán van, a 34-es szám. A hátsó szoba földes volt, oda le kellett lépni. A nagymama lefekvéskor énekelt nekem és, hogy reggel ne kelljen a hideg földre lépni, leterítette nekem a szőnyeget. Anyukám később a kenyérgyárban dolgozott, majd amikor megnyílt Kálnokon a cukrászüzem, oda ment segítőnek, irodásnak Lautner Vili mellé. Emlékszem rá, amikor nyáron csorgatták le hűlni a vanília fagyit, kaptunk belőle egy-egy pohárral. Édesapám a hibridüzemben dolgozott, mert a háborúban eltűnt a cipész papírja, de Jani bácsival kijárták, hogy elismerjék a végzettségét, így cipészként is dolgozhatott végül.

• **Ezek szerint Kálnokon mindenki Lakner-féle cipőben járt?**

Korábban igen, de később inkább lábbeliket, táskákat javított. Sajnos lebetegedett, de hazajöve a kór-

házból már ment is ki a műhelybe, próbált továbbra is dolgozni, de már nem ment. Nagyon szerette a munkáját, és nagyon haragudott, amikor az igazi bőrt felváltotta a műbőr a műanyag, mert az ő vizsgadarabja még egy gojzer varrott cipő volt.

Ide jártam iskolába, a tanárnéni, Nusi néni gyöngy betűi láttán határozta el, hogy én is tanító néni szeretnék lenni. Nagyon jó tanáraim voltak, Gencs Bandi, Neuberger Géza, Szalai Laci bácsi. Utóbbi korábban paptanár volt, földrajzot tanított, de hamar rá tudtuk venni – mert szépen énekelt – hogy hagyjuk a földrajzot, inkább énekeljen nekünk. Harminket indultunk, huszonnégyen végeztünk. Jó képességű osztály voltunk, ebből tizenketten kiváló eredményt hoztunk. Általános után a városba kerültem a gimnáziumba. Én az első évben a mai Bolyai épületébe jártam, később a mai Piarista, Soós János utcai termeibe kerültem. A mostani Piarista kápolna volt a fizika termünk. Késő őszig kerékpárral jártam gimibe. Hatt János igazgató minden reggel ellenőrizte, hogy az egyensapka alatt ne legyen tupír a lányok hajában. Szívesen emlékszem egykori osztálytársaimra, lett közülük jogász professzor, pedagógus, színész, de él híres régészként New Yorkban egykori társam. Nagy tudású tanárom volt Dr. Takács Gizella, akit soha nem felejték. Imádtam a magyart, így magabiztosan feleltem nála, ám meglepetésemre csak hármast adott. Rá is kérdeztem, hogy mi az oka. Azt mondta, apád osztálytársam volt, téled többet várok el. Hát, amikor hazaértem, azonnal elpanaszoltam apámnak, aki nem csodálkozott, ismerve a tanárnőt. De, talán ennek köszönhetem, hogy nekifeküdtem a magyarnak és pedagógus lettem. Pályaválasztáskor a győri képzőbe adtam be a

jelentkezésemet, ahol a szóbeli és az írásbeli nagyon jól sikerült, de KISZ elbeszélgetésnél jött a baj, nem voltam hajlandó lebeszélni az otthoniakat a templomba járásról. Így, a lapomra az került, helyhiány miatt elutasítva. A városban felkerestem Öller Ottó bácsit, aki osztályvezető volt, aki rábökött a járás térképére: tudja, hol van Márialiget? Nézze, itt van Hegyeshalom, felszáll a vonatra, kimegy aztán felül biciklire, onnan tíz kilométer Márialiget, menjen oda. Menjen ki képesítés nélküli tanítónak. Így, egy évet voltam Márialigeten, tanítottam orosz, magyart, kémiát, fizikát, éneket és még osztályfőnök is voltam. Nemrégiben voltam arra, nagyon szomorúan láttam, hogy semmi nincs a régi emlékekből. Itt laktam Kálnokon, télen át pedig hétfőtől péntekig ott laktam. Összesen hetvennégy tanuló volt, négyen voltunk pedagógusok. Ezután Halászsira kerültem, de értesítettek, hogy indul egy levelező tagozat Esztergomban, a tanítás mellett járhatok oda. Mire végeztem Esztergomban újra nyílt a győri képző. Nemrégiben előkerestem a diplomámat, most ötven éve, hogy átvettem. Eközben Halászin délután tanítottam, a jelenlegi polgármester édesapja, Majthényi Laci volt a váltótársam. Mérnök, kutató, tudós, tanár is lett a tanítványaimból. Tihanyi Pista bácsi hívására jöttem haza tanítani Kálnokra, de akkor már nyolc hónapos volt Csipet, a legidősebb gyermek így nagymamám vigyázott rá, amikor én tanítottam. Így, hatvankilenctől tanítottam itthon, Kálnokon.

• **Hogy ismerkedtél meg a férjeddal?**

Kálnoki búcsú volt, amikor egy városi fiú kijött miattam Kálnokra. De azt gondoltam, nekem nem ő kell, hanem az a kálnoki fiú, aki szaxofonozik. Így elkísértem egy dara-

big és hazaküldtem a városi fiút és visszamentem a bálba, a későbbi férjem miatt. Korábról nem nagyon emlékeztem rá, talán azért is, mert a Frauhammer család nagyon zárkózott volt. Összesen tizennégy Frauhammer család volt a faluban a kitelepítés előtt, de abból csak három volt a férjem rokona. Talán hihetetlen, a nagyszülőknél a mama és a papa is Frauhammer, de nem rokon családból származtak. Apai ágon, a legismertebb rokon a Szitás család volt, akit akkor emlegetnek, ha azt mondják: „úgy jár, mint a Szitás-komp...” (A fiatalabb olvasók kedvéért: Óvár és Kálnok között komp járt, amelyet a Szitás család kezelte, de csak akkor indult, ha összejöttek az utasok valamelyik oldalán. Így azt mondták, úgy jár, mint a Kálnoki komp. Kiszámíthatatlanul, ritkán, szükség szerint.) Amikor bekerültem a Frauhammer családba sokat kérdeztem, érdekelt a család, hiszen harminckettőt közülük kitelepítettek. Frauhammer mama kora miatt maradhatott, papa számára pedig Kühne Lóránt írt egy igazolást, hogy nélkülözhetetlen a gyárban. Itt rejtették el és így menekültek meg a Kühne család festményei, értékes

szőnyegek. Amikor ide kerültem, már csak anyósom élt, aki nem fogadott el engem, telepesnek tartott. Nem volt könnyű, de én olyan szerelmes voltam....! Anyósom csak németül beszélt a férjemmel, így elmentem németet tanulni, hogy értsem ezt a tájszólást, amit ők használtak. Szerettem volna tudni, mi hangzik el. Az utcán már nem beszéltek németül, de ha anyósomhoz jöttek a barátnők, a kapuban még magyarul, itt bent már németül beszéltek. Férjemnek huszonkét unokatestvére volt nyugaton, a hetvenes években már haza mertek jönni, de nem mindenki jött. Néhányan nem akarták többet látni, mit vettek el tőlük. Volt, aki a kertek alatt ment a Kápolnához, mert nem akarta látni az egykori házát.

Férjem nagyon jó szakember volt, szerszámlakatos volt a Kühnében, a technikumot is elvégezte, próbáltam rábeszélni, hogy legyen mérnök, de nem akarta. Kilencven kettőben jött el a Kühnéből, amikor a Rába átalakulás nyomán sok változás történt. Ausztriába ment dolgozni. Férjemmel két gyereket terveztünk, ám negyven évesen ter-

hes lettem Alexával, így lett három lányunk. Ilona „Csipet” a legidősebb, eredendően idegenforgalmi szakember, német és angol felsőfokú nyelvvizsgával most Ausztriában dolgozik, ott három unoka van. Fruzi biológusnak készült, fél évet volt Spanyolországban, Marci autószerelő végzettségű, Franciska jövőre érettségizik. Középső lányom, Évi angol-német bölcsész, büszke vagyok rá, hogy németül tanít angolt. A legkisebb, Alexa már szakpszichológus, családterapeuta, még mindig képezi magát. Boldog vagyok, hogy gyakorlatilag együtt, méterekre egymástól élünk.

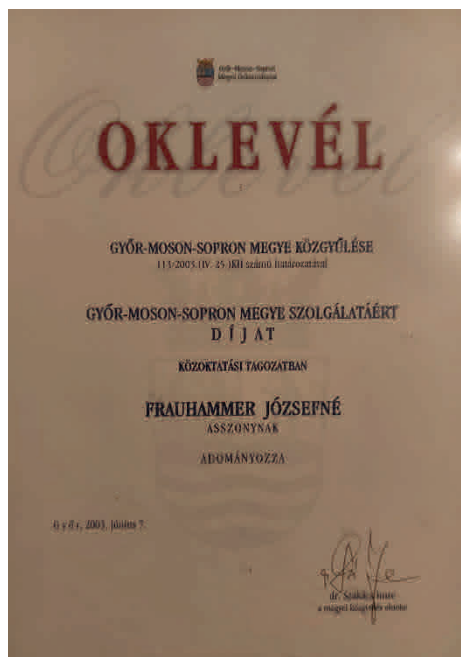
Dupla telkünk volt, így lányoméka a panelból álmaik fából készült házába költöztek. Még most is érezni a fa illatát. Évi az öreg házban lakik, Alexa a barátjánál lakik most.

• **Az új házban beszélgetünk. Mikor építették ezt?**

A hetvenes években átalakítottuk a régi házat, de egy építész ajánlata alapján később inkább egy újat építettünk. Szerettem volna, ha kisebb lesz, de addig-addig alakígtattuk, hogy mégis csak nagy lett. Sok mindent magunk csináltunk, vannak részei, amik az én elképzelésem szerint alakultak, de van, ami a férjem kívánsága volt.

• **Hosszú ideig tanítottam Kálnokon, sok szép emléked maradt.**

Harmincöt évig tanítottam délelőtt, soha nem voltam táppénzen, soha nem hiányoztam. Nem tudok végigmenni úgy a falun, hogy ne jönné szembe egykori tanulóm, vagy annak a gyereke. Jó néhányukra büszkén gondolok, van közöttük zenész, cégvezető, fogorvos, jogász – ő a keresztlányom – az osztályok fele biztosan érettségizett. Eközben vezettem a könyvtárat és a Kultúrházat is.

• **Könyvtárosságod vezetett oda, hogy könyvet is írtál?**

Giczi Laci biztatott, hogy írjak könyvet Kálnok történetéről. Sokat dolgoztam vele, ám mégis kimaradtak belőle - mások jelzése alapján - fontos dolgok. Ám az idő múlása miatt nem minden volt már visszakereshető, sok kutatást igényelt volna további részek leírása. Nem ez volt a cél, inkább a falu általános története. Kiemelhettem volna családokat, de a kimaradókat sértette volna. Nap, mint nap áramlott felénk az információ a régiektől. Családi ünnepeken a sok rokon, unokatestvér beszélgetése annyi információt nyújtott, hogy nem győztem figyelni. Így - félreértés ne essék ez nem pletykálgatás volt, hanem beszélgetés - mindenkiről mindent tudható volt a falun belül. Ebbe belenőtünk, manapság már szinte semmit nem tudunk távolabbi rokonainkról.

• **Honnan a német nyelvtudás?**

Nagyon figyeltem, amikor németül beszéltek a családban, német könyveket olvastam, állandóan (beszélgetésünk alatt is) az osztrák rádió

szólt, amikor már látogattuk a rokonokat, a gyakorlat is biztosítva volt, de tanultam is. De, már mintha egy kicsit kopna a gyakorlat, keveset használok a német nyelvet.

• **Manapság is írsz, előtted van sok-sok album.**

Igen. Először a szüleim hatvanadik házassági évfordulójára készítettem albumot. Írom a kórus történetét, ez a három album ezt tartalmazza. Gyűjtöm, hogy hol jártunk, szerepeltünk, 2004 óta minden esemény itt található. Voltam képviselő hat évig. Ez idő alatt az összes Kálnokról megjelent cikket összegyűjtöttem. Tíz füzetem van, amelyekben ezek találhatóak. Későbbi cikkek, újságok, emlékek is meg vannak, de nincsenek még rendszerezve.

Nem unatkozom, mostanában kereszteszemest varrok, maradék fonalakat használok, húsvét közeledtével gondolkodok, mit készítek. Mindig is nagyon szerettem olvasni, máig sokat olvasok. Tervem, hogy sokáig élek egészségben (nevet), de igazán akkor lennék elégedett, ha ki lehetne egy osztálytermet alakítani

régi emlékekkel és berendezéssel. Vannak tankönyveim az ezerkilencszázas évek elejéből, palatáblám, tollszáraz, régi bizonyítványok, az ezernyolcszázas évekből, megtelne egy terem.

Számos elismerést kaptam, büszke vagyok mindegyikre, de szeretném megmutatni, a két díjat, amikre a legbüszkébb vagyok. (Válogat az asztalon előkészített elismerések között.) Elsők között kaptam a faluért a kitüntetést és átvehettem a Győr-Moson-Sopron Megyei Szolgálati Díjat. Akkor még nem készítették képet az átadáskor, most szívesen megmutatom.

Ica nénivel a beszélgetést nem lehet befejezni, csak abbahagyni. Délutánra kértem találkozt. Most már elárulhatom, csaknem megszegtem a kijárási korlátozást, pedig még lett volna miről beszélgetnünk. Egy cikk terjedelme kevés, hogy szóba kerüljön minden élmény, emlék. Talán Ica néni írhatna egy könyvet... Ica néniről.

Bencsik Tibor

A NÉMET NEMZETISÉGI ÖNKORMÁNYZAT HÍREI

Korábbi lapszámunk megjelenése óta a Nemzetiségi Önkormányzat életében sem hozott változást az elmúlt három hónap. Idei elképzeléseik egyelőre a tervezés fázisában várják a helyzet javulását. Tervek azonban vannak. Az Önkormányzat elnökét, Frauhammer Józsefet kérdeztük.

Sajnos - mint minden más szervezetnél - terveink, programjaink áthúzódtak ez évre. Természetesen a kisebbségek állandóan tartják a kapcsolatot, gyakran érdeklődünk egymás egészsége iránt, beszéljük meg a rövidebb,

hosszabb távú teendőinket.

Évváltáskor hivatalos teendőink is vannak, számvetéssel le kell zárunk az előző évet és elindítani az aktuálisat. Önkormányzati képviselőként, nem csak a kisebbséggel, de a község egész lakosságával kapcsolatban felelősséggel tartozom. Annak ellenére, hogy személyesen nem találkozhatunk testületi ülésen, Polgármester Asszony - annak ellenére, hogy jelen állapotban egyszemélyi döntéseket hozhatna - minden aktuális kérdésben kikéri a véleményünket.